

поразкою, Умань і всі маєтки «заколотника», «державного злочинця» графа Олександра Потоцького були секвестровані, а 21 жовтня 1832 р. - конфісковані на користь держави. «Софіївку» імператор Микола I подарував своїй дружині. Так і закінчилося перебування Потоцьких на Уманщині [1, с.240].

Список використаних джерел:

1. Клименко Т. Умань за часів Потоцьких: документальна замальовка / Тетяна Клименко. // Архіви України. – 2005. – С. 237–242.
2. Нарис історії Уманщини (з найдавніших часів до 60-х років ХХ століття) / С. Ю. Монке, А. І. Петренко, Т. В. Кузнець та ін.. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2001. – 260 с.
3. Кривошея І. І. Місто Умань у власності графів Потоцьких (друга чверть ХVIII – перша третина ХІХ ст.): Територія конфлікту, компромісу чи взаємодії? / І. І. Кривошея. // Проблеми історії України ХІХ–ХХ ст.. – 2009. – С. 173–183.
4. Усенко П. Г. Потоцький Станіслав-Фелікс, Станіслав-Щенснi // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2011. – Т. 8 : Па – Прик. – С. 456.

Ольга Богдан

*Науковий керівник:
к.і.н., доц. Дудник О.В.*

УКРАЇНСЬКИЙ АНТИБІЛЬШОВИЦЬКИЙ РУХ НА КІРОВОГРАДЩИНІ (1917-1921 РР.)

100-річчя Української революції та життя за умов війни спонукають не лише істориків, а й громадськість до нового переосмислення фактів та оцінок національної історії. Російська «гібридна» агресія проти України посилює прагнення глибше зрозуміти роль у нашій історії стихійних соціальних явищ.

У добу революційних змін Єлисаветчина вирізнялася активністю за розмахом повстанського руху. Цей рух у різних формах тривав від 1918 до початку 20-х років. У 1917-1918рр поширювався рух Вільного козацтва. Наймасштабніше він розвинувся у с. Глодоси (Новоукраїнський район Кіровоградської області) [1].

Єлисаветградські робітники теж не виявляли симпатії до комуністичних перетворень, тому що перебували під впливом більш поміркованої ідеології меншовиків. У 1917-1918 рр. у Єлисаветграді діяв робітничий вільнокозацький загін. У 1918 р вибухнуло народне повстання,

яке організували представники правих соціалістичних партій. Їх підтримала значна частина населення міста на Інгулі, намагаючись захиститись від економічних експериментів більшовиків.

У 1919 році поширився григор'євський рух з центром у селі Верблюже та Олександрії. Матвій Григор'єв був найвпливовішим повстанським ватажком, якого підтримувала значна частина селянства. В травні 1919 р в Єлисаветграді розпочалося найбільше повстання, яке очолив Григор'єв. Він був прихильником ідеології націонал-комунізму, тому прагнув ліквідувати комуністичний режим в Україні. Влада мала перейти до багатопартійних рад з квотою національного представництва в них відповідно до кількості населення, яке проживало в Україні.

У липні-серпні 1919 р. у степових просторах Кіровоградщини відновлював та реорганізовував свою повстанську армію Нестор Махно, після смерті Григор'єва він приєднав до себе частину його загону [2, с. 67].

Незважаючи на значний опір, більшовики утвердилися на теренах сучасної Кіровоградщини на початку 1920 р. значною мірою завдяки перевазі сил Червоної армії. Але навіть після цього боротьба повстанців не припинилася. Серед повстанців залишився значний прошарок учасників, які не могли примиритися з існуючою владою.

У 1920-1921 рр. Єлисаветградський та Олександрійський повіти Херсонської губернії були охоплені повстанським рухом. 1920 р місцеве селянство поповнило лави Степової дивізії уродженця краю Костя Пустушка-Степового-Блакитного. У 1921 р. в с. Цвітна (Олександрівський район Кіровоградської області) за підтримки заможного селянства було сформовано загін Пилипа Хмари. Ядро загону становили колишні григор'ївці та коцурівці (члени анархо-комуністичного загону отамана Свирида Коцура). Повстанці користувалися підтримкою місцевого населення. Крім цього на теренах краю активно діяли загони Ларіона Завгороднього, Івана Деркача, Чорного Ворона. У сусідній Єлисаветградівці (Олександрівський район Кіровоградської області) існувала організація, яка перебувала під впливом український есерів (УПСР), яка надавала підтримку повстанцям. Повстанські формування діяли також у повітах, наближених до Полтавщини. Зокрема, у 1920 р. спалахнуло велике повстання селян проти політики «воєнного комунізму» (Семигірське повстання) [2, с. 110].

В 1921 р., з метою підтримки Листопадового рейду (Другого Зимового походу) та організації антибільшовицького повстання, на Єлисаветчині, в місті було створено організації «Народна помста» на чолі з Володимиром Новицьким, який налагодив зв'язки з Ю.Тютюнником. Також у місті діяв загін під керівництвом Герасима Нестеренка-Орла. Значна кількість повстанців, мережа підпільних організацій змусили чекістів приділити увагу цьому регіону. До своєрідного переліку «бандитських сіл», тобто тих, які підтримували повстанців під час

визвольних змагань 1917-1920 рр. потрапили с. Верблюжка – резиденція Григор'єва, с. Родніковка – місце організації Махновського селянського з'їзду (нині Добровеличківський район). Хвиля арештів покотилася с. Глодосами, а про с. Цвітна в доповідній записці місцевих чекістів вказувалося, що воно «і досі перебуває під впливом релігії та куркулів» [1].

Не припинився опір комуністичним експериментам під час проведення колективізації. Краєзнавець І. Петренко наводить численні приклади супротиву комуністичним експериментам селянами Зінов'євщини. На території цього округу було зафіксовано 1727 виспупів селян проти політики насильницької колективізації [3, с. 263].

Отже, на прикладі антибільшовицького руху на Кіровоградщині 1917-1921 рр. можна зробити висновок, що повстанство багатомірне та суперечливе явище, яке залишило по собі чимало прикладів наполегливої жертвовної боротьби та патріотизму.

Список використаних джерел:

1. Митрофаненко Ю. Робітники та селяни проти «робітничо-селянської влади» в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.exp21.com.ua/history/111-5.htm>.
2. Кіровоградщина. Історія рідного краю: навч. посібн. / За ред. І. Козир. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 432 с.
3. Петренко І. Відібране життя (розкуркулення на Кіровоградщині). \ І. Петренко // Кіровоград: МПП Антураж-А, 2009. – 312 с.

Андрій Бодапростов

Науковий керівник:

д.і.н., проф. Кривошея Ір. І.

ДЖАЗ У ПОВСЯКДЕННІ АФРОАМЕРИКАНЦІВ

Сьогодні історія повсякдення набуває особливої актуальності у світовій та українській історіографії. Сучасні дослідники і досі не визначилися з питаннями: коли, де та як виник всім відомий музичний феномен – джаз, чи справді його засновниками були афроамериканці. Питання, на яке сьогодні немає єдиної відповіді є актуальним. Варто наголосити, оскільки в початковому хронологічному періоді термін джаз є некоректним, так як вперше з'явилося лише у 1915 році, у даній роботі буде доцільнішим вживати поняття «музика африканських негрів».